

Biermann krijgt hoogste Duitse onderscheiding

Nieuws

[Achtergrond](#) - 16 november 2006 - Auteur: de redactie

(16 november 2006) Dichter en zanger Wolf Biermann kreeg gisteren op zijn zeventigste verjaardag het Bundesverdienstkreuz uitgereikt voor zijn “bijzondere positie” in de Duitse “literatuur, cultuur en politiek”. Vandaag is het dertig jaar geleden dat Biermann, na een concert in Keulen, niet terug mocht keren naar de DDR.

Al voor het verbod dat de DDR hem oplegde om ooit nog terug te keren naar zijn zelfgekozen vaderland, was Biermann reeds een fenomeen. Als zoon van een joodse communist die in Auschwitz omkwam, groeide hij op in Hamburg. In 1953, 16 jaar oud en overtuigd socialist, verhuisde hij vrijwillig naar de DDR. Maar met het socialisme van de Oost-Duitse partij SED kwam hij al snel in conflict. Hij bracht het niet verder dan kandidaat-lid van de partij, in 1963 verbood de SED hem toe te laten. Twee jaar later mocht hij ook niet meer optreden of publiceren.

Dat deed aan zijn populariteit echter geen afbreuk. Thuis in Oost-Berlijn ontving hij zijn vrienden en collega's die net als hij overtuigd socialist waren maar zich niet thuis voelden bij de bureaucratische en totalitaire SED. Zijn muziek en gedichten circuleerden in de DDR en werden naar het Westen gesmokkeld, waar ze werden gepubliceerd.

Hij was steeds meer een doorn in het oog van de DDR-leiding. Op 13 november 1976 trad Biermann op in Keulen. Dat optreden in West-Duitsland was officieel toegestaan door de Oost-Duitse regering, maar drie dagen erna verbood die hem terug te keren wegens “*Staatsfeindlichkeit*”, en werd hij, zoals dat in het Duits heet, *ausgebürgert*.

Dat maakte hem tot “Pruisische Icarus”, zo zei president Horst Köhler gisteren bij de uitreiking van het Bundesverdienstkreuz. Het werd Biermann, aldus Köhler, steeds verboden de “vlucht naar het andere deel van het vaderland te maken”. Köhler haalde daarmee de 'Ballade vom preußischen Ikarus' aan, het lied dat Biermann in 1976 in Keulen als toegift zong. "Und wenn du weg willst, musst du gehen, ich hab' schon vielen abhaun sehn aus unserem halben Land" (En als je weg wilt, moet je gaan, ik heb er veel vandoor zien gaan uit ons halve land),

luidde de tekst. Biermann zelf wilde juist niet weg uit de DDR, ondanks het verbod op te treden en te publiceren.

Biermann “zong en praatte over de pijn van de Duitse deling, over het vaderland en over de wonden die niet wilden helen”, aldus Köhler. Zijn *Ausbürgerung* was “een gebeurtenis die het politieke Duitsland in beide delen midden in het hart trof en irriteerde – en het was een gebeurtenis die voor de Duitse cultuurnatie van nauwelijks te overschatten betekenis is geweest”.

De maatregel van de DDR-leiding veroorzaakte in 1976 massaal protest, vooral in Oost-Duitsland. Veel kunstenaars en intellectuelen verklaarden zich solidair met Biermann, sommigen raakten daardoor zelf in de problemen. Het was “het begin van het einde van de DDR”, zo meende de schrijver Jurek Becker na de val van de Muur. Minister van Cultuur Bernd Neumann (CDU) formuleerde het gisteren zo: “De manier waarop u uw land uit werd gezet was zeer perfide en betekende het morele faillissement van het SED-Regime.”

Biermann woont sinds zijn *Ausbürgerung* in Hamburg, al is hij de laatste jaren steeds vaker in Israel te vinden. Hij schrijft nog steeds, treedt op en geeft als hij dat nodig vindt zijn kritisch commentaar. Ook daarvoor preees Köhler hem. Biermann beschouwt zijn prijs, zo zei hij gisteren in zijn dankwoord, als “een onderscheiding voor al die dappere mensen zonder naam, voor alle onderdrukten, in het nauw gebrachten en vernederden” die zich “in de DDR dapper verzet hebben” en zonder wie hij “geen kans zou hebben gehad tegen het regime”.

Het Bundesverdienstkreuz is de hoogste Duitse onderscheiding. De prijs wordt regelmatig verleend aan mensen die een bijzondere verdienste voor Duitsland hebben gehad. Slechts zeer zelden reikt de president de prijs zelf uit, zoals gisteren het geval was.

FAZ.NET

[Der Poet, der den Staat stürzte](#)

Spiegel Online

["Das Schlimmste war die Entmündigung"](#)

[Mit Ecken und Kanten](#)

Süddeutsche Zeitung.de

[Verfluchte Menschheitsretterei](#)

Handelsblatt.com

[Köhler ehrt den „preußischen Ikarus“](#)

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/1485/biermann-krijgt-hoogste-duitse-onderscheiding>